

Till
Enskede - Årsta stadsdelsnämnd

Vårdtyngdsmätning inom de särskilda boendeformerna med heldygnsomsorg våren 2006.

Förslag till beslut

Anmälan läggs till handlingarna.

Ulla Thorslund
Stadsdelsdirektör

Lena Rabe
Avdelningschef personal och
service.

Sammanfattning

Enligt bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen ska kvaliteten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Uppföljning genom verksamhetsbesök görs kontinuerligt på alla utförarenheter för äldre och funktionshindrade. Vårdtyngdsmätningen är genomförd under våren 2006. En jämförelse mellan de olika boendeformerna med heldygnsomsorg visar att vårdtyngden inte nämnvärt skiljer sig åt och inte har ökat nämnvärt de senaste tre åren.

Vårens mätning visar att ett stort antal vårdtagare behöver hjälp med tillsyn vid matsituation eller matning, med personlig hygien och påklädning samt behov av två personal vid förflyttning alternativt, förflyttas med hjälp av lift. Ett fåtal vårdtagare klarar sig själva. Flertalet av de boende är inkontinenta och i behov av inkontinensskydd.

Ärendets beredning

Ärendet är berett av medicinskt ansvariga sjuksköterska, MAS, på personal-och serviceavdelningen.

Bakgrund

Uppföljning genom verksamhetsbesök görs kontinuerligt på alla utförarenheter för äldre och funktionshindrade. Rapporterna från verksamhetsbesöken är tänkta som ett förbättringsinstrument för enheterna och ska tillsammans med resultatet av andra uppföljningar ge stadsdelsnämnden en bild av hur verksamheterna fungerar.

Enligt bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen ska kvaliteten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Detta innebär att på olika sätt följa upp verksamheten i de särskilda boendeformerna för äldre för att försäkra sig om att kvaliteten och säkerheten i vården tillgodoses. Ett hjälpmedel är kvalitetsindikatorer, en mätbar variabel som kan användas för att registrera och utvärdera olika aspekter på vårdkvaliteten. Dessa ger en bra bild av kvaliteten i de hälso- och sjukvårdsinsatser som utförs i de särskilda boendeformerna. MAS har utarbetat riktlinjer för att säkra kvaliteten i hälso- och sjukvårdsarbetet.

Syfte

Syftet med kartläggningen är att få en uppfattning om vårdtyngden på enheter med heldygnsomsorg, förekomsten av vissa hälso- och sjukvårdsinsatser, identifiera problemområden i vården och i förekommande fall föreslå åtgärder. Nedan presenteras respektive enhet som varit med i vårdtyngdsmätningen.

Dalens vård och omsorgsboende

Tabell över antalet platser per avdelning samt inriktning.

	Inriktning	Antal boende
Avdelning 11	Somatik	15
Avdelning 12	Demens	15
Avdelning 21	Demens	14
Avdelning 22	Demens	17
Avdelning 32	Somatik	11
*168 boende 2004	* 126 boende 2005	*72 boende 2006

Stureby vård och omsorgsboende

Tabell över antalet platser per avdelning samt inriktning.

	Inriktning	Antal boende
Avdelning 171	Demens	33
Avdelning 173	Demens	33
Avdelning 175:2	Demens	28
Avdelning 175:3	Demens	28
Avdelning 175:4	Demens	28
Avdelning 175:5	Somatik	22
172 boende 2004	172 boende 2005	Summa: 172

Årsta vård och omsorgsboende

Tabell över antalet platser per avdelning samt inriktning.

	Inriktning	Antal boende
Avdelning 1	Demens	12
Avdelning 2	Somatik	13
Avdelning 3	Somatik	13
Avdelning 4	Somatik	13
Avdelning 5	Somatik	13
Avdelning 6	Demens	13
71 boende 2004	72 boende 2005	Summa: 77

Åsens vård och omsorgsboende

Tabell över antalet platser per avdelning samt inriktning.

	Inriktning	Antal boende
Våning 1		23
Våning 2		24
Våning 3		23
71 boende 2004	70 boende 2005	Summa: 72

Skogsgläntan vård och omsorgsboende

Tabell över antalet platser samt inriktning.

	Inriktning	Antal boende
Skogsgläntan +Skedviken	Demens gruppboende	28
29 boende 2004	29 boende 2005	Summa: 28

Rapport om verksamhetsuppföljning

Här redovisas en mätning avseende diabetes, trycksår, inkontinens, kost, säkerhetssele, sänggrindar, förflyttning och hygien som ska ge en bild av vårdtyngden på enheterna med heldygnsomsorg.

Tabell över Diabetes

Antal vårdtagare med diabetes

Enhet	Insulinbehandl.	Tablettbehandlad	Kostbehandlad	Totalt
Dalens sjukhem	8	0	3	11
Stureby sjukhem	6	7	9	22
Årsta sjukhem	6	1	2	9
Åsens ålderdomshem	5	5	6	16
Skogsgläntan	1	0	0	1

Antal personer med diabetes jämfört med kartläggningen år 2004, 2005 och 2006

	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Dalens sjukhem	45/168	32/126	11/72
Stureby sjukhem	17/172	14/172	22/172
Årsta sjukhem	11/72	15/70	9 / 77
Åsen	10/70	10/72	16/72
Skogsgläntan	2/29	2/29	1/28

Förvaltningens kommentar

Jämfört med kartläggningen år 2005 har antalet vårdtagare med diabetes ökat på Åsen och Stureby vård och omsorgsboende. En orsak till ökat respektive minskat antal diabetiker är ofta in-utflyttning av boende vid en enhet. Då antalet boende med olika sjukdomstillstånd varierar över tid är det av största vikt att all personal har kännedom om sjukdomssymtom för bland annat diabetessjukdom så behandling snabbt kan sättas in. Vid diabetes måste vårdpersonal få kunskap om sjukdomskomplikationer, förstå kostens betydelse samt vikten av god fot och sårvård.

Tabell över Trycksår
Antalet vårdtagare med trycksår

Enhet	Trycksår som uppstått på enheten	Trycksår som redan fanns vid inflyttning	Övriga sår	Totalt
Dalens sjukhem	2	3	0	5
Stureby sjukhem	4	2	10	16
Årsta sjukhem	1	2	3	6
Åsens ålderdomsh	3	0	7	10
Skogsgläntan	0	0	1	1

Trycksår definieras som en lokal skada i huden förorsakad av för högt och långvarigt yttre tryck. Detta har medfört störning av blodtillförsel som i sin tur leder till närings- och syrebrist i huden. Enligt geriatriskt vårdprogram, Trycksår och trycksårsbehandling av Vivianne Schubert 1998, är förekomsten av trycksår i genomsnitt 14% på geriatrisk klinik, 18% på sjukhem, 6% på akutklinik och 7% inom hemsjukvård.

Antal personer med trycksår som uppstått på äldreboendena jämfört med kartläggningen år 2004, 2005 och 2006.

	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Dalens sjukhem	5/168	8/126	2/72
Stureby sjukhem	8/172	0	4/172
Årsta sjukhem	0	0	1/77
Åsen	1/70	1	3/72
Skogsgläntan	1/29	0	0

Förvaltningens kommentar

Utifrån mätning och jämförelse med år 2004 och 2005 är antalet vårdtagare med trycksår i stort sett oförändrat. Förekomsten av trycksår, uppkomna på enheterna, är mindre än vad som anges i geriatriskt vårdprogram 1998 vilket kan bero på att man vid samtliga äldreboenden arbetar medvetet med att förhindra uppkomsten av trycksår genom

- Vårdplanering för att identifiera riskfaktorer så att åtgärder kan vidtas innan trycksår uppkommit bland annat genom daglig inspektion av hud samt god hygien.
- Ett gott näringsstatus hos de boende
- Tryckavlastning av hud/leder, regelbundna lägesändringar, tryck-avlastande hjälpmedel.

Tabell över Inkontinens

Antalet vårdtagare som har kateter, är urininkontinenta samt om *toalettassistans förekommer.

Enhet	Kateter	Urininkontinenta	Toalett-assistans
Dalens sjukhem	8	55	18
Stureby sjukhem	11	145	39
Årsta sjukhem	6	60	46
Åsens ålderdomshem	6	39	27
Skogsgläntan	1	24	0

*toalettassistans - följa vårdtagare till toalett med regelbundna intervaller.

Definition av urininkontinens:

Ofrivilligt urinläckage som är objektivt påvisbart och som utgör ett socialt eller hygieniskt problem för personen.

Urininkontinens förekommer i alla åldrar, men problemet ökar med stigande ålder. Urininkontinens betraktas som en av våra största folksjukdomar. Bland de som vårdas på särskilda boenden är det inte ovanligt att långt fler än 50% är drabbade av inkontinens.

Antal personer som är urininkontinenta på äldreboendena jämfört med kartläggningen år

	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Dalens sjukhem	106/168	124/126	63/72
Stureby sjukhem	109/172	142/172	156/172
Årsta sjukhem	33/72	57/70	66/77
Åsen	53/72	50/70	45/72
Skogsgläntan	9/29	13/29	25/28

Förvaltningens kommentar

Jämfört med tidigare kartläggningar har antalet urininkontinenta på äldreboendena varit i stort sett oförändrat det senaste året. Sjuksköterska med förskrivningsrätt ska prova ut och ordinera rätt hjälpmedel och dokumentera i omvårdnadsjournalen. Samtliga vårdtagare som är inkontinenta ska ha individuellt förskrivna hjälpmedel.

Tabell över Nutrition

Antalet vårdtagare som behöver hjälp med matning eller tillsyn vid matsituationen samt hur många som har sond

Enhet	Matningar	Behöver tillsyn	Sond
Dalens sjukhem	25	18	2
Stureby sjukhem	46	49	3
Årsta sjukhem	11	31	2
Åsens ålderdomshem	11	19	0
Skogsgläntan	7	8	0

Hur mycket hjälp de äldre behöver under en måltidssituation kan sägas visa på vårdbehovet hos de boende. Hjälp med näringsintag kan innebära att boende behöver hjälp med allt och att vårdpersonal behöver finnas tillhands under hela måltiden. När en person inte själv kan laga eller äta sin mat utan hjälp ställer det höga krav på att vårdpersonalen dels har kunskap om vad och hur mycket näring den äldre behöver och dels har tillräckligt med tid att servera det som behövs.

Sondmatning

Sondmatning är en liten del av hälso- och sjukvårdsuppgifterna (mindre än 1%). Sondmatning får endast utföras av sjuksköterska eller av vårdpersonal som har uppgiften delegerad.

Matningar

Antal matningar på äldreboendena jämfört med kartläggningen år 2004 och 2005

	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Dalens sjukhem	42/168	41/126	25/72
Stureby sjukhem	50/172	63/172	46/172
Årsta sjukhem	13/72	15/70	11/77
Åsen	8/70	10/72	11/72
Skogsgläntan	6/29	10/29	7/28

Förvaltningens kommentar

Förvaltningen har en nutritionspolicy som nämnden har godkänt 2002 (reviderat 2006). Enligt nutritionspolicyn ska varje enhet skriva ett handlingsprogram för närings och måltidssituationen på enheten.

Huvudpunkter ska vara

- grundläggande utbildning i nutrition och livsmedelshantering för all personal

- rutiner för bedömning, dokumentation, insättning av nutritionsbehandling, utvärdering samt överrapportering

- tre huvudmål och tre mellan mål ska serveras fördelade över dagen så att nattfastan ej överstiger 11 timmar.

Tabell över Säkerhetssele och sänggrindar

Antalet vårdtagare som använder säkerhetssele/säkerhetsbord/sänggrindar

Enhet	Säkerhetssele	Bord	Sänggrindar
Dalens sjukhem	8	15	58
Stureby sjukhem	15	8	122
Årsta sjukhem	0	2	41
Åsens ålderdomshem	0	0	15
Skogsgläntan	0	1	8

Antal vårdtagare med behov av sänggrindar på äldreboendena jämfört med kartläggningen år

	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Dalens sjukhem	111/168	116/126	58/72
Stureby sjukhem	100/172	146/172	122/172
Årsta sjukhem	27/72	45/70	41/77
Åsen	18/70	18/72	15/72
Skogsgläntan	9/29	11/29	8/28

Antal vårdtagare med behov av säkerhetssele på äldreboendena jämfört med kartläggningen år

	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Dalens sjukhem	21/168	16/126	8/72
Stureby sjukhem	30/172	16/172	15/172
Årsta sjukhem	2/72	0	0
Åsen	1/70	0	0
Skogsgläntan	1/29	0	0

Förvaltningens kommentar

Det finns flera praktiska åtgärder för att förhindra fall och fallskador, bland annat sänggrindar och säkerhetssele. Fallriskbedömningen ska ligga till grund för vidare prövning om säkerhetssele/bälte och sänggrind ska användas. Antalet vårdtagare som använder någon form av skyddsåtgärder varierar mellan äldreboendena. Detta kan bero på verksamhetens inriktning.

Antalet vårdtagare som använder sänggrindar är hög på sjukhemmen. Ordination av säkerhetsbord och sänggrindar ska dokumenteras i omvårdnadsjournalen samt följas upp och utvärderas kontinuerligt.

Säkerhetssele får ordineras endast av läkare och ska utprovas av sjukgymnast. Användningen av säkerhetssele/bälte måste alltid ställas i relation till den frihetsinskränkning detta kan innebära. Rutinerna för bältesanvändning har skärpts efter ett Lex Maria ärende hösten 2003 vilket har medfört minskad bältesanvändning.

Tabell över Förflyttning

Antalet vårdtagare som behöver hjälp av två personal eller lift

Enhet	Behov av hjälp av två personal / lift	Behov av hjälp av en personal	Klarar förflyttning själva
Dalens	46	16	10
Stureby	85	52	42
Årsta	26	37	17
Åsen	18	32	22
Skogsglantan	9	18	3

Antal vårdtagare som behöver hjälp av två personal/lift jämfört med kartläggningen år 2004, 2005 och 2006

	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Dalens sjukhem	81/168	80/126	46/72
Stureby sjukhem	75/172	96/172	85/172
Årsta sjukhem	20/72	32/70	26/77
Åsen	22/70	20/72	18/72
Skogsglantan	6/29	9/29	9/28

Tabell över Personlig hygien

Antalet vårdtagare som behöver hjälp med personlig hygien

Enhet	Behov av hjälp	Klarar sig själva	Behöver tillsyn
Dalens	65	1	6
Stureby	154	10	20
Årsta	60	1	16
Åsens	72	0	0
Skogsglantan	26	0	2

Antal vårdtagare som behöver hjälp med personlig hygien på äldreboendena jämfört med kartläggningen år 2004 och 2005

	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Dalens sjukhem	135/168	103/126	71/72
Stureby sjukhem	130/172	169/172	162/172
Årsta sjukhem	44/72	64/70	60/77
Åsen	68/70	63/72	72/72
Skogsglantan	19/29	19/29	26/28

Förvaltningens synpunkter

Uppföljningen visar att vårdtagare som beviljas bistånd för heldygnsomsorg är i stort behov av vård och omsorg. Den visar även att ett stort antal vårdtagare:

- behöver hjälp med tillsyn eller matning vid måltider
- har behov av hjälp med personlig hygien och påklädning
- behöver hjälp vid förflyttning alternativt förflyttas med lift
- flertalet av de boende är inkontinenta och i behov av inkontinensskydd
- ett fåtal vårdtagare klarar sig själva

Omvårdnadsansvarig sjuksköterska ska arbeta med förebyggande insatser genom att identifiera boende som löper risk att bli undernärda, få trycksår, fallrisk med mera. Vårdplanering, där planerade åtgärder och mål med vården dokumenteras och som kontinuerligt följs upp och revideras i en så kallad vårdplan ökar förutsättningarna för en säkrare vård.

MAS har utarbetat riktlinjer för att säkra kvaliteten i hälso- och sjukvårdsarbetet på de särskilda boendeformerna. Ansvarig enhetschef ansvarar för att det finns lokala rutiner upprättade på enheten utifrån MAS övergripande riktlinjer.

En jämförelse mellan äldreboende med heldygnsomsorg i förvaltningen 2004, 2005 och 2006 visar att vårdtyngden inte nämnvärt skiljer sig åt mellan enheterna och att det är små skillnader i vårdtyngden de senaste tre åren. Kvarboendepincipen påverkar vårdtyngden då de boende blir sjukare och äldre och mer personalkrävande samtidigt som nya boende har ett stort sjuk- och omvårdnadsbehov redan vid inflyttningen.